

FOR AT DERE SKAL TRO

Johannes kapittel 2

For at dere SKAL TRO

Bibelgruppeopplegg over
Johannesevangeliet 1–12

VEGARD F. SOLTVEIT

Utgitt på Sambåndet forlag i samarbeid med
Den norske Israelsmisjon og ImF-UNG

Å lese og forstå tekst

Ingen lever i et vakuum uten påvirkning fra andre. Slik er det også når vi leser. Før vi begynner på en tekst eller ei bok har vi alt flere tanker og forståelser. Filosofien kaller dette *fordommer*, selv om det er et nokså negativt ord i mange norske sammenhenger. Uansett om vi synes det er negativt eller positivt, så har vi dem. Det kommer vi ikke unna. Det er klokt å være seg bevisst sine *fordommer*, så langt det lar seg gjøre.

Uten *fordommene* kunne vi ikke forstått noe som helst. Vi trenger dem. Vi må f.eks. vite hva bokstavene betyr før vi leser dem, slik at vi forstår setningen som bygger på mange bokstaver. *Fordommer* i denne betydningen er da noe som kommer *før*. Det er de kunnskapene du har tilegnet deg frem til nå, i den kulturen du er vokst opp i og den tiden du lever i.

Ingen leser dermed en tekst med *blanke ark*. Dette gjelder også Johannesevangeliet. Vi preges av den tiden vi lever i og det miljøet vi går i. Heftet er dermed preget av mine *fordommer* og forståelse av Johannes evangeliet. Det er en ærlig sak.

Du som leser har også dine *fordommer*. Kanskje du tenker at det er kjedelig? Kanskje du tenker at du vet alt? Kanskje du tenker at du ikke vil forstå noe? Hva vet jeg! Uansett anbefaler jeg deg å fortsette å lese og være bevisst dine *fordommer*. Da kan det skje en økt forståelse av teksten, og kanskje du får noen «aha»- opplevelser. Ja, kanskje du lærer noe nytt om deg selv, verden vi lever i, Gud og Bibelen?

Vi lærer av hverandre

Når vi kommer sammen og leser er det en stor sjanse for at vi kan utvide vår forståelse sammen. I dette heftet er målet å la bibelteksten bli levende og nær oss.

I ei bibelgruppe er det en stor fordel og styrke at mennesker har ulike bagasje og erfaring. Særlig i forhold til teksten som skal leses og forstås. Ingen ser alt – men sammen kan vi se litt mer. Noen ganger er det faktisk de ferske øynene, som ikke har lest teksten før, som kan oppdage og se detaljer som gamle travere ikke legger merke til. Andre ganger er det klokt å lytte til de som har lest mye, og lære av den kunnskapen de har tilegnet seg.

Tips: Vær frimodig, og delta aktivt i samtalen og bidra til diskusjon rundt teksten. Det du tenker, og leser er verdifullt.

Et annet tips: Lær av teksten. Det høres kanskje litt merkelig ut, men tekst er levende. Bruk dermed god tid på å sette deg inn i de ulike avsnittene, kapitlene og evangeliet som en helhet. Samtidig er Johannesevangeliet en del av Bibelen, og bruker en del stoff og bilder fra Det gamle testamentet. Se hele bibelen som én bok, som åpenbarer Gud og Hans vilje.

Våre jødiske røtter

Johannes var jøde, og levde i et jødisk samfunn og i en jødisk kultur. Det samme gjorde Jesus. Vår tro har dype jødiske røtter. Å forstå teksten ut fra en jødisk kontekst er dermed viktig. I dette heftet er det lagt litt vekt på de jødiske høytidene, som Johannes skriver mye om. Heftet legger også mye vekt på Det gamle testamentet, som er jødernes og de første kristne sin bibel.

I hele bibelen er Israelfolket sentralt. De er utvalgt, og skal være et vitne om Gud og hans frelse i verden. Israelfolket hadde i århundrer fått løfter om Guds frelse, en Messias som skulle komme. Johannes skriver at Jesus fra Nasaret er Israels Messias og hele verdens redningsmann. Likevel var det ikke mange av Israel som trodde at Jesus var Messias, selv om det var noen. Johannes var en av jødene som trodde det, og for ham var det en stor sorg at de fleste i Israel ikke trodde.

Jeg håper at denne sorgen også vil bli vår, og at vi får en lengsel og et ønske om å vise jødene evangeliet. Det tror jeg er å ta del i Guds hjerte og plan for dette folket. Slik det også er Guds hjerte at vi er misjonærer der vi er, i vårt nærmiljø og på vårt arbeidssted eller skole. Vi som tror på Jesu er lys i verden, lys som vitner om evangeliet. Men først og fremst er vi Guds barn. Utvalgt til å leve og være med Gud i all evighet.

To deler – ei bok

Bibelen har to hoveddeler, Det gamle testamentet (GT) og Det nye testamentet (NT). Til sammen inneholder de 66 bøker med over 40 ulike forfattere. Det er ikke bibelen som lager dette skillet mellom GT og NT – det har vi gjort i ettertid. Selv om vi omtaler GT som «det gamle», betyr det ikke at det er dårligere eller utgått på dato. Johannesevangeliet bruker GT ofte, fordi det fortsatt er gyldig. Jesus representerer ikke noe helt nytt – men er snarere den GT forteller om. Samtidig er det nye akkurat Jesus, hans død og oppstandelse for alle mennesker.

Bibelen er «*en avgrenset samling av hellige skrifter som blir regnet som autoritative*».¹ Det er både GT og NT som gir oss en hel bibel, og en helhetlig bibelforståelse. Disse bøkene er Guds ord, og er dermed Hans åpenbaring av sin vilje og sin frelsesplan for både jøder og hedninger (ikke-jøder). Når vi leser Johannesevangeliet har vi dermed med Guds vilje og hans åpenbaring av hvem han er å gjøre. Slik er de tekstene vi leser mer enn kun Johannes sine egne betraktninger, det er Guds.

Fiskersønnen Johannes

Evangeliet er oppkalt etter apostelen Johannes, og det er meget sannsynlig han er forfatteren til evangeliet. Johannes var trolig en av Jesu aller nærmeste. Flere steder skriver

---

¹ Se Bibel 2011, ordforklaringer s.1455

han om den disippelen Jesus hadde kjær, og det er vanlig å tolke at denne disippelen er Johannes selv.

Han var fra Galilea i Israel, fisker av yrke og en av Jesu tolv disipler. Totalt er fem av NTs bøker tilskrevet Johannes. Hans skrifter preger dermed mye av NT.

Johannesevangeliet er det fjerde av evangeliene. Evangeliet er nokså ulikt de tre andre. Mange av fortellingene finnes kun i dette evangeliet. Det kaller vi for Johannes sitt *særstoff*. Evangeliets oppbygging er også annerledes. Det finnes flere måter å dele inn evangeliet på. Jeg synes en tredeling er den enkleste, og det passer godt med de kapitlene dette heftet tar for seg. Prologen (innledningen) finner vi i **Joh 1,1-18**. Dernest følger første hoveddel, som er Jesu offentlige virke fra kapittel **1,19- 12,50**. Kapittel **13-17** er Jesu indre virksomhet, hvor han kun er sammen med sine disipler. Den siste hoveddelen er fortellingen om Jesu død og oppstandelse i kapittel **18-20**. Deretter følger et avslutningskapittel (epilog), som runder av evangeliet.

Hvorfor ble dette evangeliet skrevet

Hva var hensikten og hva skulle evangeliet *virke*? Her finnes det ulike svar. Jeg tar utgangspunkt i det Johannes skriver mot slutten av evangeliet, og synes det er en god inngangsport til å forstå hensikten og målet med evangeliet.

*«Også mange andre tegn gjorde Jesus for disiplenes øyne, tegn som det ikke er skrevet om i denne boken. Men disse er skrevet **for at dere skal tro** at Jesus er Messias, Guds Sønn, og for at dere ved troen skal ha liv i hans navn» (Joh.20,30-31).*

De to versene kan struktureres i fire hovedmål:

1., Å vise at Jesus er Messias Guds sønn. Han er Israels Messias – den hele Skriften vitner om. Den mannen som var født i Betlehem, vokste opp i den lille byen Nasaret og som siden flyttet til Kapernaum ved Genesaretsjøen, han var og er Israels Messias og verdens redningsmann. Jesus er menneske fullt ut. Samtidig er han Gud fullt ut. Gud selv tok bolig iblant sitt folk – Jesus Messias.

2., Jesu messianske tegn. Johannes bruker ikke begrepet *undergjerninger* slik de tre andre evangeliene gjør. I stedet bruker han betegnelsen *tegn*. De tegnene Johannes har valgt skriver ned, skal overbevise oss som hører/leser at Jesus virkelig er Israels Messias. Dermed er de tegnene Jesus gjorde først og fremst messianske tegn, som bekrefter og stadfester Jesu messianitet. Ingen som leser Johannesevangeliet skal være i tvil om at Jesus er jødernes Messias og verdens frelser.

3., Fortellingene om Jesus skal skape og virke til tro. Johannes kunne skrevet mange historier om Jesus, men om alt *«skulle skrives ned, hver enkelt ting, tror jeg ikke hele verden ville romme alle de bøkene som da måtte skrives» (Joh 21,25)*. Derfor er noen fortellinger valgt – og de er valgt for å virke og å skape tro i dem som leser/hører. Gjennom bibelfortellinger og

forkynnelse skapes troen på Jesus i oss. En tro på at Jesus virkelig er Guds sønn, Israels Messias og verdens frelser.

4., Troen på Jesus frelser fra fortapelse og gir evig liv. Det finnes kun en vei til det evige liv – det er Jesus Messias. Troen på Jesus som Guds Sønn, som døde og stod opp for både jødernes og hedningers skyld, knyttes til forskjellen mellom det å være fortapt og det å ha evig liv. Johannes ønske er at alle som leser og hører om mannen fra Nasaret, skal få se hvem Jesus virkelig er, og slik ha liv i hans navn.

Hvordan er opplegget organisert?

Nå har du lest mye teori. Håper det var nyttig informasjon, og at du ikke er blitt lei allerede. Nå kommer litt praktisk informasjon.

Samlingen: Hver samling tar for seg ett kapittel i Johannesevangeliet. I dette heftet er det skrevet en kort tematisk kommentar til hvert av kapitlene, med samtale- og refleksjonsspørsmål. Kommentaren er basert på de fire overordnede målene fra Joh.20,30-31, samtidig som de skal være livsnære og relevante for forsamlingslivet og ditt personlige liv.

Møt forberedt. For å få størst utbytte av samlingen er det lurt å lese igjennom både kapitlet i Johannesevangeliet, kommentaren i heftet og se videoen. Dette er en fordel for deg personlig, men også for gruppen som helhet. Samtalen og undervisningen er nemlig opp til dere som gruppe, og den forberedelsen dere velger å gjøre.

Bibelhenvisninger: Som du kanskje allerede ha sett er alle bibelhenvisninger markert i **fet** skrift, og noen ganger i parentes.

GT-motiv: For å synliggjøre bruken av GT vil det noen steder stå egne avsnitt som har overskriften **GT-motiv**. Det betyr ikke at det kun er der Johannes har tenkt på GT. GT gjennomsyrrer hele evangeliet, og er viktig for blant annet å forstå dybdene i det Johannes skriver.

Misjon: Først og fremst er vi kalt til å være Guds barn. Deretter er vi misjonærer. Å leve et liv i troen på Jesus Messias er å være en ambassadør om Guds frelse og nåde til verden. Misjon har for meg tre viktige aspekter. Det er å være en *indre misjonær*, der du er i din hverdag. For det andre er det å gå med evangeliet til alle folkeslag. Det tredje aspektet er å gi evangeliet tilbake til det folket vi engang fikk det fra – Israel. Disse tre aspektene går alltid hånd i hånd, og gir et helhetlig og balansert misjonsperspektiv.